

Otázka: Pavoukovci

Předmět: Biologie

Přidal(a): zs

Třída Pavoukovci

- Jedná se o skupinu bezobratlých živočichů z podkmene klepítkatců a řadí se mezi členovce.

Členovci

- mají členité tělo a především článkované končetiny(hlava-hrud'-zadeček/hlavohrud'-zadeček)
- je to nejpočetněji zastoupená skupina klepítkatců
- Na rozdíl od sesterských tříd hrotnatců a nohatek, kteří žijí v moři, většina pavoukovců žije na souši, ve všech oblastech na světě, kromě oblastí polárních
- **Tělo je rozděleno na hlavohrud' a zadeček**
 - Až na malé výjimky mají pavoukovci šest párů končetin
 - klepítka (chelicery) – přeměněný první pár končetin
 - makadla (pedipalpy) – druhý zakrnělý pár končetin – hmatový orgán
- čtyři páry kráčivých končetin

Všichni pavoukovci

- dýchají vzdušný kyslík a zadeček mají vždy bez končetin

patří sem řády:

- pavouci
- sekáči
- roztoči
- štíři

Pavouci

- Mají větší počet očí, většinou 6–8 očí
- Tělo je kryto silnou kutikulou (pokožkou), která je během vývoje svlékána

Jejich tělo je rozděleno na dvě části:

- **Hlavohrud' a zadeček**
- Obě části jsou spojené tenkou stopkou
- Klepítka jsou přeměněna v jedové hroty a slouží k příjmu potravy
- Pomocí makadel se pavouci orientují
- samci v makadlech mají uložené spermie a jimi se rozmnožují
- mají vývoj přímý a kladou hodně vajíček do kokonu (kulička, kterou někdy nosí sebou)
- Když se do jejich pavučiny zachytí kořist, pavouk se k ní rychle přiblíží a obalí ji pavučinou. Poté do ní klepítky (chelicery) vstříknou jedovatou tekutinu a kořist tím usmrtí. Pak do těla kořisti vypustí trávicí šťávu, ferment, a potrava se tak rozloží mimo tělo pavouka, který ji poté vysaje = mimotělní trávení.
- Na zadečku mají snovací bradavky, kterými vystřikují tekutinu, která na vzduchu tuhne – pavučina

- Vlákno je velice pružné a pevné
- Každý druh si staví odlišné pavučiny.
- Na nohách mají pavouci speciální hřebínky, díky kterým se nepřilepí na vlastní pavučinu.
- **Zajímavost: arachnofobie = strach z pavouků**

Zástupci pavouků:

- **Pokoutník domácí** – žije v lidských obydlích a v rozích místností tvoří vodorovné pavučiny
- **Vodouch stříbřitý** – žije pod vodou, kyslík ze vzduchu přenáší mezi chloupky na zadečku a plní vzduchem pavučinu ve tvaru zvonu pod hladinou
- **Sklípkan** – největší druh pavouka, žije v tropech
- **Křížák obecný** – staví svislé pavučiny, do kterých loví hmyz
 - Kříž na zádech je tvořen z odpadních látek, které vylučuje (v malpighických trubicích)
- **Běžník kopretonový**
- **Třesavka velká**

Sekáči:

- Na rozdíl od pavouků nemají tenkou stopku mezi hlavohrudí a zadečkem.
- Mají dlouhé nohy, které se po odlomení ještě hýbou sekavými pohyby, aby upoutali pozornost predátora a oni mohli uprchnout
- Nestaví pavučiny, kořist loví nohama.

Zástupci sekáčů:

- **Sekáč rohatý** – nejrozšířenější druh v ČR

Roztoči

- Mají hlavohrud' srostlou se zadečkem
- Mnoho druhů cizopasí na tělech jiných živočichů.
- Jsou většinou velice malí
- Paraziti, způsobují alergie

Zástupci roztočů:

- **Klíště obecná** – žije v listnatých lesích, na nízkých keřích a v trávě.
 - Samičky sají krev hostitelů (bodavě sací ústrojí – *hypostom a chelicery*). Při sání vypouští do rány látku proti srážení krve
 - Samci se živí rostlinnými šťávami
 - Je přenašečem nemocí – lymská borelióza (způsobují bakterie), klíšťová encefalitida /*zánět mozkových blan*/ (způsobují viry)
- **Zákožka svrabová** – roztoč, který způsobuje svrab
 - Samice vyvrtává chodbičky v lidské pokožce, do kterých klade vajíčka, z nichž se líhnou larvy
 - Nákaza se přenáší nedostatečnou hygienou
- **Sviluška**

Štíři

- Štíři žijí především v tropech a subtropích
- Jejich kutikula se při osvětlení rozzáří
- Makadla jsou přeměněna v klepeta
- Jsou draví
- Jejich tělo je rozděleno na dvě základní části: hlavohrud' a zadeček.
- Prvních 7 článků zadečku se nazývá trup, zbývající část zadečku je tvořena pěti články a jedovým ostnem, který je zakončen hrotem, do kterého ústí dvě jedové žlázy
- Klepeta a jedový hrot používají k obraně nebo při lovu

Zástupci štírů:

- **Veleštír obrovský (císařský)**

- největší štír na světě, dorůstá délky 23 cm
- Žije v Africe a není agresivní – brání se především klepety.

1. Členovci – Chelicerata – maturitní otázka z biologie
2. Trojlaločnatci, klepítkatci, žabernatí – maturitní otázka z biologie
3. Klepítkatci a koryši – maturitní otázka